

ઘોરણી : 12

ગુજરાતી

પાઠ : 17

પશ્ચાર થરથર ધૂળે

સ્વાધ્યાત્મ

પ્રશ્ન 1. નીચેના પ્રશ્નોના એક-એક વાક્યમાં ઉત્તર લખો :

(1) ગામની ભાગોળે લોકો શા માટે એકઠા થયા હતા?

➤ ગામની ભાગોળે લોકો અનાચાર આચરનારી અબળાને
એના કૃત્ય માટે ન્યાય આપવા એકઠા થયા હતા.

(2) ગામના સજ્જનોએ શો ન્યાય કર્યો?

➤ ગામના સજ્જનોએ ન્યાય કરતાં કહ્યું, “આ કુલટાને
પશ્ચર મારી, મારી નાખો!”

(3) ઓલિયાનો ન્યાય તમે કેવો કહેશો? અથવા

લોકો શા માટે નાસી ગયા?

➤ ઓલિયાનો ન્યાય યોગ્ય છે. અથવા ઓલિયાએ આપેલો
ન્યાય સંભળી હવે શું કરવું તે ન સૂજાયું એટલે લોકો
ત્યાંથી નાસી ગયા.

(4) કવિનો હાથ શાથી કંપન અનુભવે છે?

➤ લોકોની નિષ્ઠર ન્યાયબુદ્ધિ જોઈને કવિનો હાથ કંપન અનુભવે છે.

(5) ઓલિયો આદમી શા માટે થંલી ગયો?

➤ “આ કુલટાને પણ્ણર મારી, મારી નાખો !” એવો ડાખ્યાજનોનો ચુકાદો સાંભળી ઓલિયો આદમી ચોકી ગયો અને ત્યાં જ થંલી ગયો.

પ્રશ્ન 2. નીચેના પ્રશ્નોના બે – ત્રણ વાક્યમાં ઉત્તર લખો :

(1) ઓલિયાએ ગ્રામજનોને શું કહ્યું? તેનું શું પરિણામ આવ્યું?

➤ ઓલિયાએ ગ્રામજનોને કહ્યું, “જેણે એક પણ પાપ કર્યું
ન હોય તે પહેલો પદ્ધતર ફેંકે!” આ સાંભળી ગ્રામજનો
મનોમન ભૌંઠા પડ્યા, કંઈ ન સૂઝતાં તેઓ ત્યાંથી
પલાયન થઈ ગયા.

(2) ઓલિયાનો 'સાચો ન્યાય' શાથી ગણી શકાય?

- દુનિયામાં એક પણ વ્યક્તિ એવી નહિ હોય જેણે જીવનમાં નાનું કે મોટું, જાણ્યું કે અજાણ્યે કોઈ પાપ ન કર્યું હોય. તો પછી કોઈને આ પ્રકારનો ન્યાય તોળવાનો કોઈ અધિકાર નથી.

ઓલિયાએ ઈસુ પ્રિસ્તનું વચન ટંકીને સૌને પોતાની
તરફ જોવા કણું, “જેણે એક પણ પાપ કર્યું ન હોય, તે પહેલો
પશ્ચર ફેંકે!” ઓલિયાના આ શબ્દો સાંભળી, જે સજ્જનો
પશ્ચર લઈને ઉભા હતા, તે અટકી ગયા. સૌનાં હૈયાનાં દ્વાર
ખૂલી ગયાં. ઓલિયાએ લોકોની ખોટી ન્યાયપદ્ધતિનો ભોગ
બનનારી કમનસીબ અબજાને હોશિયારીપૂર્વક ઉગારી લીધી.
આ દ્રષ્ટિએ ઓલિયાએ જે ન્યાય કર્યો તે ‘સાચો ન્યાય’ ગણી
શકાય.

(3) ઓલિયાની માનવતા (ઇન્સાનિયત) વિશે લખો.

- ડાહ્યાજનોએ ન્યાય તોષ્યો, “આ કુલટાને પણ્ણર મારી,
મારી નાખો!” – આ સાંભળી ઓલિયાના દિલમાં માનવતા
જાગી. આ ઓલિયાએ હંમેશાં પોતાની હસવાની ટેવ પ્રમાણે
ત્યાં એકઠા થયેલા ડાહ્યાજનોને કહ્યું, “જેણે એક પણ પાપ ન
કર્યું હોય તે પહેલો પણ્ણર ફેંકે.” તેમના આ શબ્દોમાં અબજા
નારી પ્રત્યેની માનવતા (ઇન્સાનિયત) દેખાય છે.

પ્રશ્ન 3. નીચેના પ્રશ્નોના સવિસ્તાર ઉત્તર લખો :

(1) ‘પશ્ચાર થરથર ધૂજે’ – કાવ્યનું શીર્ષક ચર્ચો.

➤ ‘પશ્ચાર થરથર ધૂજે’ શબ્દો સૂચવે છે કે ડાહ્યા માણસોએ તોળેલો ન્યાય સાંભળી પશ્ચાર દિલનો માણસ પણ ધૂજ ઉઠ. જ્યારે અહીં તો એવા લોકોના હાથ પશ્ચાર મારવા માટે તડપી રહ્યા છે, જેમને ન્યાયનો અમલ કરવામાં જાણે આનંદ આવતો હોય!

તેમનું આ વર્તન નિંદનીય છે. દુનિયામાં એક
પણ વ્યક્તિ એવી નથી કે જેણે જાણે કે અજાણે
નાનું કે મોટું પાપ ન કર્યું હોય! એક પણ વ્યક્તિ
સંપૂર્ણપણે નિરોધ નથી, તો પછી દોષિત વ્યક્તિને
આવો ફર ચુકાઓ કેવી રીતે આપી શકે? અને તે પણ
ઠંડે કલેજે! કવિએ આવા નિષ્કર્મ માણસની
નિર્દ્યતાની અહીં નિંદા કરી છે.

કવિએ કાવ્યના અંતે ઈસુ ખ્રિસ્તનું વચન 'જેણે એક
પણ પાપ કર્યું ન હોય તે જ પહેલો પશ્ચર ફેંકે!' મૂકીને
જણે કહેવાતા ડાહ્યાજનોને પોતાનાં કમો તરફ આથનો
બતાવ્યો છે. આવો ફર ન્યાય એ ન્યાય નથી, પણ
માનવતા પર પ્રહાર છે. પશ્ચર હદ્યના માણસને પણ
ધૂજાવી દે તેવો છે. આ દૃષ્ટિએ 'પશ્ચર થરથર ધૂજે' શીર્ષક
યથાર્થ છે.

(2) 'પદ્ધતર થરથર ધૂજે' કાવ્યમાં શો જીવનસંદેશ પ્રગટે છે તે જણાવો.

► 'પદ્ધતર થરથર ધૂજે' કાવ્યમાં મુખ્ય જીવનસંદેશ એ છે કે સૌચે આંતરખોજ કરવાની જરૂર છે. દુનિયામાં દરેક વ્યક્તિને હાથે જાણ્યે કે અજાણ્યે નાનું કે મોટું પાપ થાય છે જ. એક પત્ર વ્યક્તિ સંપૂર્ણપણે નિર્દોષ નથી. કોઈએ કુકર્મ કર્યું હોય, તો તને આ રીતે નિર્દયતાથી મારી નાખવાનો કોઈને અધિકાર નથી.

(3) સમજાવો :

પશ્ચર થરથર ધૂજ,

હાથ હરખથી જુણા ને જડ,

પશ્ચરની ત્યાં કોણ વેદના બૂઝે?

- કવિએ શબ્દ પાસેથી કેવું કામ લીધું છે! જે જડ છે,
સંવેદનહીન છે, તે પશ્ચર ધૂજે છે ને જે ચેતન છે,
સંવેદનશીલ છે, તે હાથ જુણા ને જડ છે.

કેવો વિરોધાભાસ ! કેવી કરુણા! – ત્યાં પશ્ચરની
વેદનાને કોણ બુઝાવે? જુણી ન્યાયને વળગી રહેલા
ગ્રામજનોના હાથ જડ થઈ ગયા છે અને ન્યાયને અમલમાં
મૂકવા આનંદથી દેકારા કરી રહ્યા છે. જોકે, આ ન્યાય
સાંભળીને પશ્ચર હદયનો માણસ પણ ધૂજુ ઉઠે! જ્યારે
આ લોકોનાં હદયમાં કોઈ માનવતા જ ન હોય ત્યાં
પશ્ચરની એટલે કે અબજાની વેદના કોણ સાંભળવાનું?
એની વેદનાને કોણ ફૂર કરવાનું?

Thanks

For watching